

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון תקי"ז

בסעודת שלישית פרשת חקת תשס"ח לפ"ק

בקעמפ מתיבתא נחלת יעקב וויען - לאק שעלדריק

נאמרה מהקב"ה שנתן לנו גם חלק 'התורה', אשר בזה כולם מודים שיש בהם קדושה עליונה וחקר אלקי, שבוה כל אחד מבין עומק השגתה. ואם בבני אדם הוא כן, שכאשר חכם מופלג אומר דבר שאינו מובן, לא מולולין בדבריו, אלא תולין החסרון בהשומע, מכל שכן בתורת ה', אשר אין חקר לתבונתו, חלק 'תורת ה' מגלה לנו עוצם החכמה שישנה ב'חקת התורה, ולכן הדגיש הכתוב זאת חקת התורה.

בזוה נראה לפרש הכתוב (תהלים עו-יא) כי חמת אדם תודך שארית חמת תחגור, כי חז"ל (ראש השנה יז.) דרשו, נושא עון ועובר על פשע לשארית נחלתו (מיכה ז-ח), למי שמשים עצמו כשיריים [שיריים שאין נחשבין, כך אינו חשוב בעיני ואינו מתגאה] ע"כ. והנה עיקר חשיבות הענוה הוא בכי שזכה להתעלות בתורה, ומכל מקום אין דעתו זחה עליו, כי בשאר עניני גשמיים אין במה להתפאר, כי המה הבל הבלים, וכמו שאמר הכתוב (ירמיה ט-כב) אל יתהלל חכם בחכמתו, ואל יתהלל הגבור בגבורתו, אל יתהלל עשיר בעשרו, כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי. ולכן מי שזכה להשיג לכתרה של תורה, ואף על פי כן משים עצמו כשיריים, אדם זה חשוב בעיני ה' יתברך.

והנה התורה הקדושה מחולקת לשלשה סוגים, חוקים משפטים תורות שהוא נוטריקון של חמ"ת, ואמר הכתוב כי חמת אדם תודך, האדם שזוכה להבין ולהשיג כל התורה, זה מודה ומשבח על חלקו שזכה להתעלות כזו, כי רק לדבר זה יש יתרון למעלה מן השמש. ואמר שוב, שארית חמת, אם אדם זה מחזיק עצמו לשארית, שמשים עצמו כשיריים, תחגור, מזה הקב"ה חוגר עצמו, ועושה ממנו לבוש להתפאר בו.

ואולי יש לומר, במה שאמרו (שבת פח.) דרש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא, בריך רחמנא דיהב אוריין תליתאי לעם תליתאי, וברשי"י פירש, אוריין תליתאי, תורה נביאים וכתובים, לעם תליתאי, כהנים לויים וישראלים ע"ש. ונראה עוד, כי התורה יש לה שלשה סוגי מצות, חוקים משפטים ותורות, ויש לומר כי המה מכוונים נגד השלשה חלקי נפש שבאדם, נפש רוח ונשמה. כי חלק המשפטים שמוכנים לכל בר דעת, איך בני אדם צריכין להתנהג, זה מכון נגד בחי נפש, שיש בכל בני אדם גם באומות, שמרגישים ומבינים צורך המשפטים השכליים. ושוב בא חלק התורות, שזהו נגד בחי רוח, אשר לאו כל אדם זוכה להבינם, רק בני ישראל שיש עילוי בנפשם על שאר בני אדם. ושוב יש בה חוקים שאינם מוכנים כלל, וזהו מכון נגד נשמה, חלק אלקי ממעל ממש, שגם אלקותו אין אנו משיגין לעומקו, עמוק עמוק מי ימצאנו. וברוך רחמנא דיהב לן אוריין תליתאי, התורה שמחולקת למשפטים וחוקים ותורות, לעם תליתאי, לעם ישראל שחיותם הוא משורש נפש רוח ונשמה, וזה לעומת זה עשה אלקים.

הכתוב אומר בפרשתנו, אדם כי ימות באהל, כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים (ט-ד). ודרשו חז"ל (ברכות סג:) אמר ריש לקיש מנין שאין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר זאת התורה [היכן מצויה] אדם כי ימות באהל [באדם שימות באהלי תורה]. אמרי דבי רבי ינאי מאי דכתיב (משלי ל-ג) כי מיץ חלב יוציא חמאה, במי אתה מוצא חמאה של תורה, במי שמקיא חלב שיוק משדי אמו עליה [המוציא את החלב שמוציא משדי אמו על דברי תורה, חמאה היא לן] ע"כ.

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמור (ט-ג). ובאור החיים הק' הקשה, למה כינה זאת חקת 'התורה' דייקא, ולא חקת הטהרה וכדומה. ויש לומר שהנה כל חוקי התורה בודאי שיש בהם טעמים נשגבים, והרי שלמה המלך החכם מכל אדם זכה להשיג כונת חוקי התורה, חוץ מחוק של פרה אדומה. וכדאייתא במדרש רבה בפרשתנו (ט-ג) אמר שלמה על כל אלה עמדתי, ופרשה של פרה אדומה חקרתי ושאלתי ופשפשתי, (קהלת ז-ג) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני ע"כ. ולכן על חוקה זו דייקא, השטן והאומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת, ומה טעם בה, והתורה אומרת גזירה היא מלפניו אין לך רשות להרהר אחריה (תנחומא ז).

אמנם אנו מאמינים, כי שכל האנושי מוגבלת מלהבין חכמת אלקי, והחקר אלו-ה תמצא (איוב יא-י), וחסרון ההבנה היא רק מקוצר דעתנו, שאי אפשר לנו לירד לעומקה. וראיה חותכת על זה, כי שאר חלקי התורה אנו רואים עד כמה עמוקה היא חכמתה, והיא מחדד את מוחינו, וכמו שאמרו הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות, שאין לך מקצוע בתורה גדול מהן, והן כמעין הנובע (בבא בתרא קעא:). ומה ישיכל, שאם התורה כתבה חוקה שאינה מובנת, הרי זה רק מקוטן עומק השגת האדם. - והוא על דרך, כאשר שומעין דבר שאינו מובן ומושכל, מפי אדם בינוני שאין אנו יודעין טיבו, אז דנים אותו לסכל ובער. אבל אם מכירין אותו לחכם מופלג, אז גם אם לא יבין דבריו, יתלה שזהו מחסרון השומע, שהשגתו קטן וקצר נגד החכם ההוא. וכמו כן אם התורה אומרת חוקה שאינה מובנת, אין בזה שום נפתול ועקש, אלא זה מורה גודל עומק חכמת התורה, שאין לנו השגה בה.

והכתוב אומר, ומי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת אשר אנכי נותן לפניכם (דברים ה-ח). ופירש בספר כנפי נשרים, כי בתורה מצויה שלשה חלקים, חוקים משפטים ותורות. חוקים, היינו המצוות שאין להן שום טעם ואינן מובנות לבני אנוש, כך שאומות העולם שואלות, מה טעם יש בהן. משפטים, היינו המצוות המובנות על פי השכל וההגיון, אשר גם אם לא נאמרו בתורה היו בני האדם מבינים אותן מעצמם. גם לגבי המצוות הללו תמהות אומות העולם ושואלות, מה כל הרעש הזה בתורה זו, שהרי גם להן יש נימוסים כאלה, אף על פי שלא קבלו את התורה. תורות, היינו המצוות שבני אדם לא היו מסוגלים להשיגן בשכלם, ורק עתה משכבר נאמרו בתורה ואחרי שמתבוננים בהן, מבינים יפה את טעמן ותופסים את כל גדולתן ועומקן. יוצא אפוא, כי מן התורות אפשר ללמוד ולהבין, שגם החוקים והמשפטים הינם צודקים, נכונים וקדושים, שבלי ספק יש גם לחוקים טעמים חכמים. והמשפטים גם הם יש בהם קדושה עליונה, ואינם רק בגדר נימוסים גרידא שקבלו עליהם בני אדם. וזהו כונת הכתוב, ומי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת. העמים ילמדו ויבינו, כי גם החוקים והמשפטים מלאים הם צדק אלוקי וקדושה עליונה, כמו התורה הזאת, שהכל מבינים אותה ומכירים באלקותה ע"כ.

ואם כן מחלק הנקראת 'תורה', אנו משיגים עומק השגת 'החוקים', שלא לולול בה, ולא נתפתה מהשטן והאומות שמונין אותנו עבור זה, ומטילין עבור זה דופי בכבוד התורה. וזהו שאמר הכתוב, זאת חקת 'התורה', 'חוקה' זו

והכתוב אומר, כי הנה יוצר הרים ובורא רוח, ומגיד לאדם מה שיחו, ודרשו חכמינו אפילו שיחה יתירה שבין איש לאשתו מגידים לו לאדם בשעת מיתה (הגינה ה:). ויש לתמוה מה ענין זה לראשיתו של הפסוק, יוצר הרים ובורא רוח. ופירושו בזה, כי עלול אדם לומר לנפשו מה משמעות וערך יכול להיות למלה שאין בה ממש, שאין רואים אותה ואין ממששים אותה. אומר לו איפוא הנביא, הבט וראה הנה יוצר הרים, האלקים ברא הרים גבוהים וענקים, שהם הממש הגדול ביותר בעולם, ובורא רוח, הוא ברא גם את הרוח שאין בה ממש כלל, ואף על פי כן באה רוח בלתי ממשית ובלתי נראית זו ועוקרת את הרי הענק משורשם, ומגיד לאדם, עובדה זו כשלעצמה כבר אומרת לו לאדם, מה שיחו, מה טיבו של דיבור, שאף על פי שאין רואים אותו ואין בו ממש, בכל זאת עשוי הוא להחריב עולמות גדולים ושלמים ודפח"ח. (הובא במעינה של תורה פ' מצורע).

והנה כל האותות והמוראים שעשה משה לעיני כל ישראל עד עתה, היה תמיד על ידי מעשה, שלקח את המטה, ובה הביא העשר המכות במצרים, וקריעת ים סוף, ומלחמת עמלק. וכעת רצה ה' שיעשה להם נס בדיבור בעלמא, במוצא שפתותיו גרידא, ובוה יכירו ישראל גודל כח הדיבור, שכל היוצא מפיו יעשה, שגם דומם מתפעל מדיבור פה להוציא מימיו, ומזה ילמדו ישראל איך יש לקדש הדיבור לה', להכיר שעקומת שפתיו של ישראל הוא כמעשה, ועושה רושם למעלה ולמטה. ולכן כאשר שינה משה ועשה את הנס במטה, אמר לו ה', יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל, להורות להם קדושת הפה, עד היכן מגיע כח הדיבור של איש ישראל, ועל זה נענש שלא יכנס לארץ. [שוב הראוני נקודת הדברים בתורת משה בפרשתנו צה:].

וסיים עלה הכתוב, המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה' ויקדש בם (כ-ג). ופירש רש"י שנתקדש ה' במה שמתו משה ואהרן ע"כ. ובמב"ן הקשה, כי עדיין לא מתו, ואינו מתפרסם לבריות שימותו בחטא הזה, שיתירא הקב"ה על ידי כך ע"ש. ונראה כי עונש זה שלא יכנס לארץ ישראל, כאב מאד למשה רבינו, שהתאוה ליכנס לארץ, והפיל על זה תקט"ו תפלות, ואתחנן אל ה' בעת ההוא, אעברה נא ואראה את הארץ הטובה הזאת (דברים ג-ג). והנה כאשר נדייק בשבועת ה', העונש היה, לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם, והיינו שהוא לא יוכל להביא את הקהל יחד עמו אל הארץ, אבל הקהל בלי משה יכולים להכנס, וכמו שהיה באמת. וכמו כן משה בלי הקהל גם כן יוכל ליכנס, ורק משה עם הקהל יחד, לא יוכל משה להביאם אל הארץ.

ואם כן היה מקום למשה רבינו לבקש מאת ה', שיכניסו לארץ ישראל בעצמו, ויתעלה שם מקדושת הארץ, וישאיר את בני ישראל לאיזה זמן במדבר, וזה לא נכלל בשבועתו של מקום, שלא גזר רק לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ, אבל ליכנס בעצמו בלי הקהל הזה לא נגזר עליו. ולא מציינו שמשה רבינו יבקש זאת מאת ה'. ונראה מזה גודל קדושתו של משה רבן של ישראל, עד כמה היה רועה נאמן לצאן מרעייתו, שלא עלה על דעתו לעזוב אותם אפילו ליום אחד, להפרד מהם ולהשאירם בודד בלי מנהיג, ורק בשביל תועלת עצמו שהוא יתעלה בארץ. ומה גם, שהם ישארו במדבר, והוא ישוטט בארץ זבת חלב ודבש, דבר כזה לא עלה על דעתו, כי רועה נאמן להצאן, לא ישאירם לעצמם גם לזמן קצר.

ואם כן מפרשה זו של מי מריבה, שנגזר עליו רק לא תביאו את הקהל הזה, והיה בידו ליכנס לארץ ישראל לכשלעצמו, ולא רצה לעזוב צאן מרעייתו, ויקדש בם, מזה נתקדש משה בעיני כל, איך ויותר על שלימותו, שיצתה נפשו על כניסת הארץ, אבל אם זהו על חשבון להשאיר את בני ישראל במדבר בודד, אינו צריך לזה עוד. ומזה נתקדש גם ה', שבחר במנהיגים כאלו להנהיג את ישראל, וכמו שאומרים (בברכות הפטורה) אשר בחר בנביאים טובים, שכל תעודתם הוא רק להטיב לאחרים, ומוותרים עבור זה על טובת עצמם.

ולפי פשוטו, אדם כי ימות באהל, להמית עצמו מהנאת האהל, שמיחדת לאדם למאכל ולמשתה ולשינה, לפרוש עצמו מתענוגי האהל, ולשום כל מעיינו ומחשבתו בתורת ה', ולהתמיד יומם ולילה בתורת ה'. ומסיים על זה הכתוב, כל הבא אל האהל יטמא, כי בני אדם שלומדים בבית המדרש בחבורה, כאשר אחד מבני החבורה מתרשל, או התנהגותו אינו פועל רק על עצמו, שפוסל עצמו מעבודת הקודש, אלא על הכלל כולו יצא, הוא מחלי מכח הרבים, להמשיך גם אחרים על דרכו, והוא לפעמים בגדר חוטא ומחטיא את הרבים. ועל כן אמר, כי מי שאינו ממית אהלו עליה, אלא בא אל האהל ליהנות מאהלו, ואינו ממית עצמו עליה, לא רק שפוסל עצמו אלא הוא מטמא, שכל אשר באהל יטמא, שמתמא גם את אחרים.

ויש לומר עוד, כי עיקר עמל התורה הוא בשחר טל ילדותו, שיזכה להבין ולהשכיל לימודו, ולהשיג טעמה של תורה, אשר מתוקה מדבש ונופת צופים. ואחר כך כאשר זוכה כבר לטעום טעמה, אז באהבתה תשנה תמיד. וכמו שכתב באור החיים הק' (דברים כו-ה) במאמרם (ברכות ה.) אין טוב אלא תורה, שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם ע"ש. ועל זה אמר הכתוב (משלי לא-ח) טעמה כי טוב סחרה, לא יכבה בלילה נרה, אחר שטעם האדם מתיקות התורה, גם בלילה לא ישכב, ולילה כיום יאיר באהבתה. אלא שחומר הגוף מעכב את האדם מלטעום מתיקותה. ולכן בראשית דרכו, כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחיי צער תחיה, ואחר כל זה, אם אתה עושה כן אשריך גם בעולם הזה (אבות ד-ו), כי אחר שזיכך גופו, מרגיש אושרו של תורה, והן אמת כי ראשיתך היא מצער, אבל אחריתך ישיגה מאד.

ובגמרא (שבת פח.) דרשו, שבשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע וכו', קשרו שתי כתרים [מזיו שכניה] לכל אחד מישראל וכו', וכיון שחטאו ישראל וכו', כולן זכה משה ונטלן, דסמיק ליה (שמות לג-ג) ומשה יקח את האהל וברש"י לשון ביהלו נרו (וייבכט-ג), והוא היה קירון עור פניו ע"כ. הרי לנו כי אהל הוא לשון אור. והוא שאמר זאת התורה אדם כי ימות, אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, 'באהל', אז זוכה להשיג שיאיר ה' עיניו באור התורה, להשיג את האור כי טוב שיש בה, ורק אחר שימות עצמו עליה, אז יזכה לאהל, לטעום אורה של תורה, ומאז להלאה יהיה אשריך גם בעולם הזה.

ולהלן בפרשה בחטא מי מריבה, אמר ה' למשה ולאהרן, יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל, לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם (כ-ג). וברש"י פירש, יען לא האמנתם בי להקדישני, שאלו דברתם אל הסלע והוציא, הייתי מקודש לעיני העדה, ואומרים מה סלע זה שאינו מדבר ואינו שומע, ואינו צריך לפרנסה, מקיים דיבורו של מקום, קל וחומר אנו ע"כ.

ויש להוסיף בזה, כי עיקר עבודת האדם ליוצרו הוא בפה, להזהר מכל דיבור של איסור ומדברים בטלים, ולהגות בו בתורה ותפלה. וכמו שדרשו חז"ל (חולין פט.) האמנם אלם צדק תדברון (תהלים נח-ב), מה אומנתו של אדם בעולם הזה, יעשה עצמו כאלם. יכול אף לדברי תורה כן, תלמוד לומר צדק תדברון ע"כ. והענין הוא, כי כל דיבור היוצא מפה האדם עושה רושם למעלה, ובדיבורי קדושה מוסיף כח בפמליא של מעלה, ולהיפוך בדיבורי איסור. וכמו שפירש האר"י הק', לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה (כמדבר ג-ג), שלא יעשה האדם דיבוריו לחולין, לחשוב שאין בהם ממש, אין בו מעשה אלא עקימת שפתיו, לא יחל דברו, אלא ידע שכל היוצא מפיו יעשה, בכל הגה שמוציא מפיו הוא עושה ופועל בהם למעלה גדולות ונצורות.

על הטוב יזכר ידידנו החשובים שהשמה במעונם שנדבו להוצאת הגליון הזה

הר"ר יושע שטערן נ"ו לרגל הולדת בתו למזל טוב	הר"ר יצחק אייזיק געשטעטנער נ"ו לרגל אירוסים בנו החתן יוסף דוב נ"ו עב"ג בת הר"ר יצחק ישראל מאסרי נ"ו	הר"ר דוד אברהם ליבערמאן נ"ו לרגל הולדת בנו למזל טוב
--	---	--